

Darfur genozidio baten geopolitika

Bi milioi pertsonak egin dute ihesi Sudan ipar-mendebaldeko Darfurretik. 400.000 omen dira hilak. Nazio Batuek eta Gobernu Kanpoko Erakundeek 31 aldiz aldatu dituzte kanpalekuak, erasoen ondorioz. Nola liteke halako krisi humanitarioa inork ez konpontzea? Erantzunak badira.

HAMAIKAGARREN URRATS POLITIKOA

egin zuten Txadeko, Afrika Erdiko Errepublikako eta Sudango agintariak joan den otsailean, nork bere auzokoen lurralde subiranotasuna errespetatzea sinatu zutenean. “Baina diplomazia mailako mugimendu horiek ez dute disimulatu baizik egiten petrolioan oinarritutako nazioarteko blokeo politikoa”. Horra nola definitzen duen bi hitzetan Darfurreko sarraskia Gerard Prunier-ek. Ikertzaile frantses hau Etiopiako Addis Abeban bizi da eta eskualde horretan dago berezitua; 2005ean plaza-ratu zuen *Darfur: The Ambiguous Genocide* titulu argigarria daraman liburua.

Prunierrek antzeko lerroburuz bataiatu du martxoko *Le Monde Diplomatique* hilabetekarian argitaratu duen artikulu gordina: “Darfur, ‘genozidio anbiguo’ baten kronika”. Aditu honek kontatzen duen abiapuntua prentsan herritarrok irakurri ditugun kroniketan ere aurkitu dugu sarritan: etengabe iragartzen da hondamendia ari dela gertatzen Darfurren eta aldi berean Nazio Batuen Erakundea eta Afrikar Batasuna ez doazela Khartumgo gobernuari zigor sinboliko txiki batzuk ezartzetik harago.

Une honetan Al-Bachir-ren gobernuak bere eraso ugarien bidez nola edo hala zera eragotzi nahi du: Darfur eta inguruetan mugitzen diren talde matxinoek batasuna iristeko biltzarra egitea. Ahalegin horren xehetasun

asko prentsak eta telebistak erakutsi dituzte: Khartumgo gobernuaren hegazkinen bonbaketak, bere kontrol-pean ari diren “janjawid” milizien erasoak, herrien erreketak, masakreak...

Prunierrek 400.000 hildako aipatu ditu, beste askok erdia dioten lekuan. Baina edozein gisaz, Nazio Batuen Erakundearen batzorde berezi batek ere aitortua du Darfurren genozidioa ari dela gertatzen. Nola ulertu behar da NBEaren geldotasuna afera honetan?

Hasteko, gerra bera ulertu behar da. Eta estreina, sarraskiak burutzen dituen Khartumgo gobernuaren jokabidea. Prunierrek 2006a arte NBEan Sudanerako ordezkari izan zen Jan Pronk-en hitzak hartu ditu: “Sudango Gobernuko agintariak sarritan aitortu izan didate beraientzako arriskutsuagoa zela NBEaren erabakiak onartzea horiei uko egitea baino. (...) Obedituz gero, barne oposizioa indartu egingo zen eta agintea galtzeko arriskua handitu”. Eta antza denez, arrazoi izan dute orain artean, merkeago atera zaie Darfurreko txikizioarekin segitzea.

Gerard Prunierren hitzetan Sudan go erregimenak eta NBEak “hipokrisia hitzartua” darabilte Darfurrekoaz. Batzuek eta besteek bai baitakite hartutako presio-neurri guztiak –Sudan Afrikar Batasunaren izenean dau den 7.500 soldaduak barne– ezertarako balio ez dutela.

Darfur zabalean bizi ziren zazpi milioi eta erdi biztanleetatik herenak (2,5 milioi) nork bere etxetik ihes egin behar izan du, lau urteotan luzatu den gerragatik. Horiez gain, gerrilla taldeen eta Khartumgo gobernuaren arteko gatazkak erakunde batzuen ustez 200.000 heriotza eragin ditu, eta beste batzuen iritzian –Gerard Prunier adituarenean, esaterako– 400.000-tara iritsi da kopuru hori, herritarren %5 baino gehiago. Ihesi joan direnak batzuk Darfur bertako kanpalekuetan daude, baina gehienek Sudanen mugetatik harago alde egin dute, “janjawid” paramilitarren ikaraz. Kanpaleku horietako batean dago egina ondoko argazkia. Joan den urtarrilean balizko gerrillari talde nagusiak eta Khartumgo gobernuak su-etena sinatu bazuten ere, erasoak ez dira atertu eta atzerriko erakunde humanitarioen laguntzak ezin dira iritsi Darfurreko kanpaleku askotaraino.

Itxurakeria horrekin segitzeko interesa dute Sudanen interesen bat daukaten guztiek, bertako gobernuaz gain. Amerikako Estatu Batuek luzaz etsai nagusitzat eduki du Khartumgo erregimen islamista, baina 2001eko irailaren 11az geroztik Al-Bachirren gobernuak Washingtonen aurrean halako errespetua lortu du. CIArekin ere harremanak aldatu omen dituzte zerbitzu sekretu sudandarrek, eta orain “terrorismoaren kontrako gerra” famatuan laguntzaile zintzoak direla diote.

Sudan zatituko denerako mugak

Txina arizale nagusietakoa da Sudan go geopolitikan. Afrikan dituen merkataritza bazkideen artean bigarrena du Sudan, 2.900 milioi dolarreko salerosketak dauzkate elkarren artean eta bertako petrolioaren %65 Txinak erosten dio. Pekin ari da Meroe-ko urtegia eraikitzen, 1.800 milioi dolarretan. Ez da harritzekoa Al-Bachirren erregimenaren kontra NBEan aurkeztzen den edozein neurrik beti txinatarren ezezko botoa jasotzea.

Frantziak ere baditu interesak bertan, Sudanen AEBek edo Txinak baino eragin txikiagoa izan arren, mugakide diren Txad eta Afrika Erdiko Errepublika frantsesen aliatu historikoak direlako... eta bi horietan badirelako gerrilla taldeak Khartumek sustatzen dituenak.

• TERMOMETROA •

tasuna. Kontua da Sudan bitan eteteko zorian dagoela: gero eta garbiago dago porrot egin zuela duela bi urte Khartumgo erregimenak eta hegoaldeko gerrillari beltzek hitzartutako bakeak. Eta Prunierren ustez Al-Bachir Darfurren halako eraso prebentibo bat ari da burutzen, larrialdian sentitzen delako.

Sudan zatitzen bada petrolio nagusi-ki hegoaldean geratuko litzatekeenez, bi aldeen arteko muga bortxatu nahi da Khartumdik petrolioaren zatirik handiena bere eskuetan atxikitzeko. “Fite manipulatua nahi dute Hego-Ipar mugaren lerroa, petroliorik gehiena hegoaldean uzten duena. Bestalde, gerra berriro hasteko prestaketak egiten dituzte, armak erosiz; aliantza nazioartekoak sendotzen dituzte –Txinarekin lortu dute eta orain Iran ari dira seduzitzen– eta lurraldea kontrolatzeko osasun-lerro bat sortu nahi dute”. Horregatik da hain estrategikoa Darfur erabat menderatzea.

Beste xehetasun bat: Sudaneko armadan beltz asko direnez, horregatik antolatu dituzte etnia minoritario txi-roetako jendez eta gizaki desklasatu osatutako “janjawid” miliziak.

Gure begien aurrean gertatzen ari den genozidio berriaren geopolitikaren hariak esplikatu, honela bukatu du Gerard Prunierrek: “Azkenean, petrolioaren etekinak babesten dira sistema hiltzaile baten ordainez. (...) Darfurrekoak lau urte daramatza. Eta ‘berriz horrelakorik ez’ diotenek erakusten dute edo burugabeak direla edo hipokrisia ikaragarriaren jabe. Zeren eta berriro ere, hilotzen garrantzia beren larruazalaren kolorearen arabera da baita”. ■

<http://www.argia.com/nethurbil.php>
helbidean, gai honi buruzko informazio
gehiago eta Interneteko loturak.

Afrikako estatuak deskolonizazio garaian mapetan egindako marraz diseinatutako herrialdeak dira eta lurralde horietan dauden herri eta etniak marra horien gainetik zabaldua bizi dira. Etnia-aniztasun honek ere eragina badute Darfurrekoa bezalako gatazketan. Horrela, Txadeko lehendakari Idriss Deby Itno zagyawa etniakoa da eta Darfurreko biztanle batzuk ere hala direnez, gerrilla babesten du. Esan dugunez, Sudango Gobernuak beste gerrillari batzuk sustatzen ditu Txadeko eta Afrika Erdiko Errepublikako erregimenen aurka, eta hauen alde Frantziak bertan dituen tropak ahalegintzen dira, hegazkinak batik bat.

Darfurreko gerrillak eta Sudango Gobernuaren erasoak esplikatzeko, arazo etnikoekin klima aldaketaren ondorioak ere aipatu izan dira. Alegia,

lehortekak nomada arabiarrek bultzatzen dituela nekazari beltzei erasotzera. Hipotesi hori gezurtatu du Gerard Prunierrek. Izan ere, nomadek ez dute hegazkinik eta Darfurren bonbaketak gertatzen dira. “Janjawid” miliziak gobernuak pagatutako militarrek dira. Bestalde, milizia horietan etnia bat baino gehiagoko militar ohi, libre utzitako gaiztagin eta diruz ordaindutako milaka gizonek hartzen dute parte, baita etnia beltz txiki batzuetako kideek ere.

Saltsa horren guztiaren erdian, zein da Darfurreko biztanleen kontrako sarraskiaren zergatia? Arrazoia ez da erlijiozkoa, Darfurren hiltzaileak bezala biktimak denak baitira musulman sunitak. Arrazoia arrazari eta kulturari lotuta dago. Arabiarrak gutxiengoan daude Sudanen. Eta erregimen islamiarrean mamitzen da gaur egun hauen nagusi-

**Konfiantza
delako
garrantzitsuena**

Egunez egun
zure konfiantza
geureganatzen dugu,
etengabe produktu
berriak eta
zerbitzu berriak
bilatzearen bidez.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 4 - 20004 DONOSTIA
e-posta: zinkunegi@euskalnet.net
TEL: 943 420 624

G A R R A N T I A